

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS
AZ ERDELYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ARAK:
Egész évre ———— 8 kor.
Félévre ———— 4 „
Negyedévre ———— 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Nagyasszonyunk, hazánk reménye.

Irtta Esztegar Gergely.

Bás nemzeted zokogva esd: Nagyasszonyunk, hazánk reménye, nézz gyermekeidnek szívébe, trónodról hajolj felénk s öntsd szívünkbe a béke-erényt, hogy megpihenjen a gond, a küzdés, s legyen meg immár a szent ébredés!

Mert ha felzendült valamikor a magyaroknak kéri ima-dala: Magyarországról, romlott hazánkról, ne feledkezél el szegény magyarokról, úgy ma, mikor oly igen megnehezült felettünk az idők járása, ezerszeres okunk van, Hozzád futni, Téged kérni:

„Törj össze minden ránk zugó vihart,
S ne hagyj elveszni a hű és hős magyart!

Országunk a Tiéd. Apostoli szent királyunk a Te biztos oltalmadba, anyai pártfogásodba ajánlotta azt. Mély hitel betelt lelkének erős reménye vala, hogy segíteni, védeni, oltalmazni is fogod. És nem szégyenültünk meg soha. Nagyasszonyunk, édes anyánk voltál mindenkor. Ha fenyegetett a vész, ha üldözött az ellenség, ha ágyuk dőreje reszkette meg szép hazánk határait, ha láncra verve volt a szent szabadság: Te jöttél segítségünkre és győzelemre vitted

mindenkor, szentséges képeddel felékesített zászlóinkat.

Milliók bizó reménnyel tekintenek most is Feléd! Igen, mi bizva-bizunk, hogy öldöklő nagy harcaink között, immár annyi viharban, búban, vérben edzett hőseinknek, kikek szemében bátor, büszke láng ég, zászlóit is győzelemre fogod segíteni.

Nagy a reményünk, hogy Te közbenjárásodra, a Magyarok Istene végét fogja vetni ez elvetemült munkának és az emberiség e hazardjátéka mielőbb be fog fejeződni, győzelmével annak a nemzetnek, melynek Te reménye voltál, vagyis leszel mindenkor.

Ma egyé lett a hazánk minden fia. A közös fájdalom, a gyász, szomorúság, reményvesztés, mely annyi kesergő szívből fizte el az élet vidámságát, közelebb hozta egymáshoz az embereket és e közeledésben csak erősebben fejlík ki az a megszentelt érzés, melynek hazaszereget a neve. Nem is lehet máskép! Ha azt akarjuk, hogy a fény távol helyekre is elragyogjon, tündököljön, összpontosítani kell azt. Így összpontosul most mindannyiunk hazaszeregete egy közös lánggá, melynek világa kell hogy világítson, ezrek, sőt milliók előtt, melynek fénye, kell hogy ragyogjon tisztán és dicsőségesen az egész világ előtt. Ma

mindnyájunk szíve tele van szeretettel, az együvé tartozás magasztos érzésével, a testvéri ragaszkodás felvirradásával; mert tudjuk és érezzük, hogy nagyot és dicsőt csak akkor végezhetünk, ha egyek vagyunk a haza szent szeretetében.

E világragédiában, melyben halál, fájdalom, tatóngó sebek merednek reánk, melyben a hulló vér árja sötét, mely sirt mosott a világháború szinpadán; melyben halálthozó golyók festik pirosra Európa mezeit: egyé forrott e nemzet szívverése és eltölt a boldogító vigasz, hogy elszántan küzdő hőseink halálának jutalma édes magyar hazánk szabadsága, feltámadása lesz. Hiszen a várva-várt béke majd elülteti azt a magot, melynek életre kel virága és új, áldásdúsabb növényzet, gyümölcsözőbb és lombosabb ia sarjadzik nyomában, amelynek árnyékában egy nemzet fog üdvöt és enyhet találni.

A most folyó világháborúnak, amikor ismeretlen emberi alakok, kiket csak a gyűlölet, irigység és kapzsiság izzó szenvedélye állított egymással szembe, meglesz az az erkölcsi nagy vívmánya, hogy előfogjuk ismerni az embert minden emberben és azt a méltóságot, amely bármely sorban és állapotban megmarad, mert az ember lényegéhez tartozik, sem-

Hogyan vesse meg a pap könyvtárának alapját és hogyan rendezze be?

Dr. Max Heimbucher, Die Bibliothek des Priesters (Regensburg, 1911. VI. kiad.) c. munkájának előszava.)

A könyvtárak a kath. Egyházban ösdióktól kezdve különös ápolásnak és gondozásnak voltak tárgyai. Egy könyvtárnak birását többre becsülték aránylag is más vagyonnál. A kolostorokról azt tartották: „Clastrum sine armario est castrum sine armis.” Világi nagyok is könyvgyűjteményeket mindennél többre becsülték. Alfonso, Aragonia és Sicilia királya, kijelentette: inkább kincseit és drágaköveit vesztse el, sem hogy könyveit.

A papi könyvtárak jelentőségéről és fontosságáról jelenleg is osztatlanok a vélemények. Mondhatjuk, a papnak könyvtára képezi a legfontosabb földi vagyonát. Könyveiből meríti a pap a legbőse-

sebb hasznót a maga és hívei számára. A könyvtár nyújt neki alkalmat szerzett ismereteit növelni, a lelkivezetés nehéz kérdéseiben tanácsot meríteni, új ismeretekre szert tenni, magát tovább képezni tudományban és jámborságban. Örömmel és szeretettel fog ezért a pap könyvein esüngen és becsülni fogja azokat, mint gazdag okulások és épülések kincseshá-nyáját önmaga és mások hasznára.

2.) Ha ily nagy a pap könyvtárának a fontossága, úgy magától értetődik, hogy nagy gondot kell fordítanunk a könyvtár megalapozására és annak fokozatos fejlesztésére. Két szélsőség van, amelybe könnyen beleeshetünk: vagy igen keveset szerzünk be, vagy igen sokat. Az elsőbe esik, aki azokkal a könyvekkel, amelyekkel már a papnevelőben birt, egész életére megelégszik. Ha egy ilyen harminc vagy több lelkészkedési év után megvál az élettől, úgy könyvtára gyanánt csupán azokat a kézikönyveket hagyja hátra, amelyek tanulási éve alatt jelentek

meg, vagy talán még előbb. A másik szélsőségbe jut, aki minden könyvet, amelyre alkalma nyílik megvásárolni, amely tetszik is neki, tényleg be is szerez. Az ilyen annak a veszedelmeknek teszi ki magát, hogy könyveinek kis részét sem lesz képes közelebből megtekinteni és tanulmányozni; és vagyonát olyan módon használja fel, amelyet nem lehet helyeselni. Mert az illető nemesak hogy olyan tőkét szerez meg amely kamatot sem hoz számára, de magát a tőkét is nagyobb részben elpazarolja, mert sok, sőt a legtöbb könyv tíz év múlva elveszti értékének felét. 30 év múltán egy harmadot és ötven év múlva csaknem teljesen értéktelené válik.

3.) Tehát a könyvvásárlásnál az első szabály eképen állíthatjuk fel: Ne vásárolj se igen keveset, se igen sokat!

Ne vásárolj igen keveset! Vegyél meg minden könyvet, amelyre szükség van! Nyájás olvasó! tudot, hogy a kézművesnek szerszámra van szüksége

Oberbauer A. utóda Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégibb egyházi szerek, ruhák,
zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

miféle eszközzel nem fogjuk akarni lealacsonyítani. Hiszen jogosan megkívánhatjuk akármelyik embertársunktól, hogy kölcsönösen úgy nézzük egymást és úgy bánjunk egymással, mint testvérekkel, nem feledeve, hogy mindnyájunknak egyforma testet és lelket adott az Alkotó; mindnyájunkba ugyanazt a jólétre sóvárgó szívet ültette; mindnyájunk előtt egy cél lebeg, a földi boldogulás és végre a boldog jövő, az öröklét.

Ebben áll az emberi méltóság és ebben a tekintetben mindnyájan egyenlők, szabadok és testvérek vagyunk.

Szentséges Atyánknak a hadviselő népekhez és fejeikhez intézett békeszózat is ezt az elvet kívánja beigazolni, midőn így ír: „A világ egyensúlya és a nemzetek üdvözítő és biztos nyugalma a jog tiszteletére és a kölcsönös jóakaratra, valamint a *mások méltóságának* tiszteletére sokkal inkább van alapítva, mint a fegyverek tömegére és a rettenetes erődhálózatra.”

Amíg ez a kölcsönös megbecsülés, ez az embertársunk méltóságának elismerése meg nem lesz: a humanizmus szó csak gúny a mi ajkunkon, s a béke után való vágy csak férges gyümölcs a szívünkben.

És ha e pillanatokban az ágyuk bőbőlése túl is harsogja a jog szavát, mely elismerni tanítja mindenkivel az „emberi méltóság”-ot: el fog következni a jobb jövő, amikor az önző lelkembe belé fog kovácsolódni az az elemi igazság, hogy az ember nemcsak önmagának él, hanem tagja az egésznek, s mint ilyenek a közjóért kell dolgoznia, munkálkodnia, még élete feláldozásával is.

Ennek a nagy igazságnak ad kifejezést Erdély püspöke, midőn a háború kitérésének évfordulóján kiadott körlevelében többek között így szól:

„Nagy erkölcsi alapon mély nemzeti öntudat fejlődött; amelynek alapján be kell végre ismerni mindnyájunknak, hogy

az egyedeknek csak a köz érdekében végzett tettei s hozott áldozatai nyugosznak erkölcsi alapon, minden egyéb önző hiúság, rút hazafiatlanság. (X. sz. püsp. körlevél.) És ha odatekintünk a harcok mezéjére, hol annyian küzdenek, annyian hullatják vérüket, annyian halnak meg a hazaszeretettől lelkesülten: lehetetlen már most be nem látnunk, hogy a most folyó háborúnak úgy a szellemi, mint az erkölcsi világra, úgy a kulturára, mint az emberiség fejlődésére való kihatásai nagyok és óriási méretűek lesznek.

A tiszta erkölcsért, a magyar becsületért vivjük ezt a rettenetes öldöklő harcot és kívánjon bármily áldozatot ez a véres küzdelem, a

„Honért legyen áldozva minden,

De Ő, a hon, nem, semmi kincsen.”

Eddigi győzelmeink feletti örömréztől áthatva, a szívünkbeli előtörő lelkesülés lángjával jövőnk elődbe Magyarok Nagyasszonya, kérve Téged, segítsd tovább is győzelemre küzdő katonáink fegyvereit, hiszen Te vagy a mi anyánk. Te vagy hazánk reménye.

Templomaink felszerelése.

Egyszer már szó volt lapunk hasábjában a templomok felszeréséről. Akkor nagyon illetékes helyről nem helyeselték az eszmét, de az élet és a szükségesség igen sokszor rációval az illetékesekre is és épen azért jüből az élet és szükség sulya alatt, felemeljük szavunkat a templomok felszerelése érdekében. A templomok felszerelését egész terjedelemben kapcsolatba szeretném hozni az oltáregyletek működésével. Hisz meg kell vallanunk, hogy oltáregyleteink sokkal többet tesznek, mint a mennyit tenni kellene, de nem lévén egyöntetűség és különösen nem lévén céltudatos munka, az eredmény alig-alig látszik.

Egyházmegyénkben az oltáregyletek

száma az 1913. évi schematizmus szerint 125. Ezek közül csak a kolozsvári évenként 12—14 ezer korona értékű felszerelést juttat a szegény templomoknak. A nagyszebeni, brassói, marosvásárhelyi, gyulafehérvári, kézdivásárhelyi szintén évenként átlag 3—4 ezer korona értékű felszerelést adnak szegény templomoknak. És az elmúlt 10 év alatt csak Kolozsvárról minimális számítással 100.000 korona, a másik külön megemlített 5 oltáregyletnél szintén minimális számítással 150.000 korona, együttvéve tehát 250.000 K.-t fordítottak a fenti oltáregyletek 10 év alatt templomi felszerésekre. A többi 120 oltáregyletre csak évi 50 koronát számítva, egy évre 6000 korona és 10 évre 60.000 K. Azért vettem az időszámítás alapjául 10 évet, mivel az utolsó 10 év alatt már valamennyi oltáregylet működött. Sok közöttük, nevezetesen a brassói már több mint 60 éve működik. Tehát a legminimálisabb számítással is az utolsó 10 év alatt az oltáregyletek 310.000 K. értékű felszerelést juttattak a templomoknak. És az eredmény? Van 10—15 nagyon jól és szépen felszerelt templomunk, aztán 30—40 félig meddig felszerelt templomunk és a többi sehogy sincs fölszerelve. Pedig az egyházmegyében van 228 plébánia-templom, 82 rendszeresített leányegyház, tehát ott is van templom, ez együtt 310 templom, de ezenkívül van még több templom is, csak hogy azokról a schematizmus nem ad összehesített kimutatást. Tehát 310 templom között maximális számítással is csak 60—70 van fölszerelve, a többi még várja az oltáregyletek jótékonyágát. Pedig épen az oltáregyletek 10 évi működése eredményezett 310.000 K.-t és ezt a 310 templom között felszerelve, egynek-egynek épen 1000 korona értékű felszerelés jutott volna. Hogy ez nem így történt, ebben nem az oltáregyletek a hibások, hanem első sorban hibások az egyes plébánosok, kiknek nincs érzésük a templomi szükségletek iránt, kik nem

és rossz kézműves lenne, aki nem látná el magát a reá nézve szükséges szerszámokkal. Mit mondjunk arról a papról, aki közömbösségből vagy elhibázott takarékosság kedvéért nem szerzi be a szükséges irodalmat? Itt fukarkodni hiba volna, talán nagy hiba.

Vásárolj meg azokat a könyveket is, amelyekből különös hasznót remélhetsz meríteni, nevezetesen aszkétikus előhaladásokra és a lelkipásztorkodásra nézve! Itt is rosszul alkalmazva lenne a takarékosság. Mert mennyivel többre kell becsülni a szellemi javakat, mint az anyagi nyereséget!

Végy magadnak ide s tova olyan könyvet is, amely téged általában oktat, amely különösen tetszik neked és amelyben különös örömed telik. Szükséges, hogy a tudomány magaslatán tartsd magad. Ebben az értelemben haladnod kell a koral, akár akarod, akár nem. Fordulhatnak elő esetek, mikor meg kell mutatnod, hogy a művelt emberek közé tartozol; kérdéseket intéznek hozzád, amelyekre meg kell felelned, ha csak nem akarsz tudatlannak látszani. Különösen tanulmányozni kell manapság az apologetikát, a természettudományokat, a katechétikát és paedagógiát

a szociális kérdést és a többit. Az ige: „Semper addicere” különösen áll a papra. Örömdre szolgál a tudománynak ez vagy amaz ága? nem hibázol, ha idődnék egy részét, amely a hivatásbeli kötelességeiden és saját lelked gondozásán felüli megmarad, arra fordítsd. Gyakran magát a tudományt, valamely diésérrendő törekvést, fiatal tudóst kell támogatni, ne légy igen fukar, ha egyébként módodban áll.

De ne vásárolj igen sokat! Mily óriási mennyisége jelenik meg legkülönbözőbb könyveknek, hányat küldenek meg címre: ne végy meg egyet sem, egyetlen egyet sem, amelyet nem tudsz közelebről megtekinteni, amelyre nincs szükséged, amely nem kínál semmi különös hasznót, amelyről tudod vagy félned kell, hogy olvasatlanul fogod hagyni, amely anyagi erőidhez mérten igen drága! Fontold meg jól! Az a mondás: „Egy olyan könyv, amelyre nincs szükséged, még egy fillérért is drága,” nem épen aaptalan. Ha csak rövid időre van szükséged valamely könyvre, próbáld valamely könyvtárból beszerezni! Ha nem jársz el óvatosan a könyv vásárlásnál, számlád évenként nagy összegre fog rugni és talán a legnagyobb részét haszontalanul addt ki.

4.) A második szabály így szól. Először a szükséges szerezdebe, mielőtt a hasznót és a szepet megszerezned! Mennyire fedni kellene azt a papot, aki szépirodalmi lapot rendel magának, holott dogmatikai kézikönyvekre volna nagy szüksége! Először tehát a szükségést, minden szükségést E szabály alatt csak akkor lehet kivétel, ha egy különösen hasznos könyvet alkalmilag teljesen olcsó árban lehetne megkapni, és ezen kiadás dacára a szükséges könyveket mégis a maga idejében lehetséges lesz beszerezni.

5.) A szükségessel lelkipásztorkodás megkezdésekor már birnia kell. Mert működése első napjaiban jöhet már a fiatal lelkész olyan helyzetbe, hogy kénytelen az erkölccsant, a liturgiákat, valamely búcsúról szóló könyvet stb. segítségül hívni. Hogy mily jó benyomással lesz a plébánosra nézve, ha látja, hogy fiatal káplánja már minden szükséges könyvet beszerezett magának, nem kell mondanunk. A papneveldei előljárók feladata, növénydekeit utasítgatni, hogy azt a szabályt: „előbb a szükségést!” jól megjegyezzék, sőt ennek betartását amennyire lehet kezdtől fogva önmaguk ellenőrizték. Fordulj elő esetek, hogy a fiatal papnak

veszik észre a hiányokat, kiknek jól van minden úgy ahogy van. De hibások azok a plebánosok is, kik észreveszik ugyan a hiányokat, de azok pótlásáról nem gondoskodnak, vagy egyszeri kérésük elutasítása után, többet kérni nem akarnak, vagy nem mernek. A szegénylők és félnékek nem fogják előbbre vinni az Úr Jézus ügyét. Pedig ők erre vállalkoztak.

Végül az oltáregyletek vezetőitől is — kivételek is vannak — egy kis szűkkebliséget nem lehet elvitatni. Oda szívesen adnak, ahonnan tagdíjak érkeznek be. Ez nem egészen helyes eljárás. Ez egyszerű vásár. Mi az Úr Jézusnak akarunk adni és ha a hívek annyira szegények, hogy adakozni nem tudnak vagy annyira lanyhák, hogy adakozni nem akarnak, hát azért nekünk nem szabad az Úr Jézust a piszokban, a rongyokban hagynunk. De ha a plebános nem kér, kérjen a főesperes. A főesperes ügyis meglátogatja a plebániákat, jelentést tesz a püspöknek, sőt a zsinati határozatok (Cap. III. § 8, 2.p.) különösen kiemelik a relációt adó főesperesnek kötelességét, hogy főfigyelmét mire fordítsa. „Aedes sacrae, an sufficienter eis provisum sit?” Aztán a főesperesi reláció kapcsán a püspök az illető plebánost igazolásra szólítja fel, hogy miért nem gondoskodott a templom felszereléséről, vagy a hiányok pótlásáról.

Hát minő legyen az az egyöntetű és céltudatos munka a legközelebbi tíz éven belül?

Először is minden esperesi kerületben meg kell állapítani a szükségleteket. A koronagyűléseken ezeket a szükségleteket összeírva minden plebános benyújthatja a főesperesnek. A szükségletek közé önkvetlen föl kell venni a régi szekrények kieszérelését. Igen sok templomban már a szekrények is elkorhadtak. Begyurnak oda mindent. Tömjén tartót, kasulát, albat, ciberiumot, gyertyát, mise könyvet. Így aztán a legdrágább mise ruhának is 3 év alatt vége. Tehát külön szekrény a

egész láda könyvei vannak, úgy hogy azoknak szállítási költségei hetek bevétel felemésztek és a könyvvállványok a papi lakásban nem elegendők, és mégis csak kevés a használható, sőt alig vannak meg a legszükségesebbek a nagy-nagy könyvtárban.

Nem is igen nehéz a legszükségesebbet mindjárt a lelkipásztorkodási tevékenység megkezdésekor beszerezni. Kevés kivétellel a föltétlenül szükséges munkák már a theologiai tanulmányi évek alatt beszerezhetnek, és itt bizonyos egymásutánban meg kell hogy szerezzesnek. Így a Szerzés (kommentárral, a Trid. és Val., a római katekizmus, a dogmatika, morális, pastorális és liturgia, az egyházjog és patológia, egyes kompendiumai, elméleti könyv, papi imakönyv, szentek életrajza. Vegyünk még ehhez egy katekizmus magyarázatot, a bibliai történetek magyarázatot, egy beteglátogatási könyvet, egy prédikációs anyag gyűjteményt, egy a búcsúról szóló könyvet, végül az egyes liturgikus könyveket és a pap könyvtárának legszükségesebb felszerelése meg van. Az egész könyvtár körülbelül 36 kötetre terjed, mintegy 300 kor beszerzési árban.

f o l y a t a t j u k .

miseruháknak, még pedig mozgatható, vízszintes polcokkal, melyekben a miseruhák szépen simán kiterítve fekszenek. A velumot is kiterítve kel lelhelyezni a kamlával. Sokhelyütt a velumot ép úgy összehajtják mint a kaporálát, 9 részre, azután mikor a velum a helyére kerül, gyűrött, rücskös és sehogy sem áll a helyben. Mindezeket a károkat meg lehet akadályozni egy ügyes jó praktikus, száraz maszív tölgyfa szekrényvel.

Másodszor a megállapított szükségleteket a koronagyűlésen együtt megbeszéli a plebánosok és ha egyik plebánián van olyan dologból felesleg, a mi a másik plebánián hiányzik, hát tessék püspöki engedélyt kérni, hogy a felesleget átadhassuk a szegény templomnak. S hogy a könnyelmű gazdálkodás, vagy elajándékozás veszedelmét elháruljuk, a főesperes igazolja, hogy ez itt csakugyan felesleg, amott pedig valóban szükséglet. Minek heverjen egyik sekrestyében egy rakás ruha vagy más templomi felszerelés céltalanul, míg a másik templomban a gyászmiséket is kénytelen a pap fehérben végezni, mivel csak egy kamlája van és az fehér.

Harmadszor Gondoljunk a hívek kényelmével is. Alig van az egyházmegyé 310 templomai közül 10 a hol a padok úgy az ülésre, mint a térdeplésre alkalmasak volnának. Mintha csak szándékosan akarta volna az asztalos a hívekkel a templomot megüjteltetni, úgy készítette a padokat, hogy azokban sem ülni, sem térdepelni nem lehet. És azóta sem főesperesnek sem plebánosnak nem jutt eszébe, hogy azon segíteni is lehetne. Sőt az új tempomokban is épen olyan rosszak a padok. Hát már mégis csak nehezen fogunk mi valami jót csinálni. Különösen parancs nélkül nem. A templomi padok térdeplő deszkája legtöbb esetben 45 fokos szög alatt hajlik a padló síkjára és ez lehetlenné teszi a térdeplést. Azért úgy kell a térdeplő deszkákat elhelyezni, hogy egészen vízszintesek legyenek és pedig nem a pad felső deszkája alatt merőleges irányban, hanem a pad felső deszkáján kívül legalább is 50 cm.-rel.

Negyedszer az ablakok legyenek nyithatók és jól becsukhatók, de sohasem törődtek. Festett ablakokat sohasé vegyünk. Azok, ha igazi művészi kivitelűek, nagyon drágák és romlás esetén nehéz a javításuk, ha pedig ólósón jutunk festett ablakhoz, az eső hamar lemossa róla a festéket és az ablak nagyon csunya lesz. Soha olyan felemelő érzés nem vett rajtam erőt, mint amikor a vulkáni templom szép világos belsejébe léptem. Jó nagy, tiszta világos ablakok kellenek a templomba.

De mindezeket hogyan lehet az oltáregyletek működésébe bekapcsolni? Nagyon egyszerűen. Az oltáregyletek működtek 10 évig, de még működni fognak a jövőben is. Nézen körül a plebános a templomában, térdeljen le egyszer-másor a hívők padjaiba is és ha megállapította a szükségleteket beszélje meg a főesperessel, azután fogjanak hozzá a gyűjtéshez, helybeli oltáregylet, esperes kerületi oltáregyletek, egyházmegyeyi oltáregyletek adományaitak készpénzben juttassák a szegény templomoknak, de csak úgy, ha

a főesperes igazolja, hogy itt is már valóban szükséges munkák el vannak végezve. Ilyen munkával az a 125 oltáregylet, ha évenként csak 30 templomot hoz jó karba, akkor a következő 10 év alatt az egyházmegyé 310 temploma közül alig marad egy-kettő teljes és tökéletes felszerelés nélkül. Nem több a költség, nem több a munka, csak céltudatosabb és egyöntetűbb az eljárás is és az eredmény mégis ezerszeresen felülmúlja az eddigi munkásságunk eredményét.

Péter Antal.

Egy mintatanító.

Petres Lajos, a zetelakai róm. kath. elemi iskola tanítója, negyvenévi hivatásos, buzgó tanítói működés után most készül helyét átadni másnak. Petres Lajos 40 évig szolgálta hűséggel a hazát, negyven évig dolgozott csendben, ismeretlenségben, e negyven év alatt, mindig s egészen az iskolának élt, e hosszú idő alatt mindig s egészen az ifjúság, a leendő nemzet nevelésének zentelte magát. Az ő távozása is veszteség, érzékeny veszteség a hazának, a tanügynek s a mi jóhírű, szép múltú kath. iskolának, Petres Lajos távozásakor is méltán felvethetjük a kérdést: lesz-e vajjon méltó utóda a tanítói katedrán, ki oly erős hittel, oly szent buzgalommal, oly törhetetlen kötelességtudással, oly rettenthetlen kitartással s oly jóleső önzetlenséggel folytassa azt a nemzetnevelő, embertalakitó, szent és felemelő munkát, melyet Petres Lajos most elhagyni készül.

Nem volt ő negyvenéves tanítói pályáján ügynevezett „nagystilli” egyéniség, nem volt feltűnő az ő élete, nem kerest dícsőséget s hírnevet, tudásával s rendkívüli képességeivel, ő mindvégig megmaradt egyszerű, becsületes munkás s főképen vallásos székely tanítónak, kinek első és legszentebb feladata a székely ifjúságnak kiművelése s a székely népnek megmentése.

Csikvárdotfialván született, tanulmányait a csíksomlyói róm. kath. gimnáziumban és tanítóképződeiben végezte. 1875-ben nyerte meg a tanítói képesítést; Kolozson kezdte meg tanítói működését, honnan 1878-ban Vágósba választották kántortanítónak. 18 évig működött Vágósban. E hosszú idő alatt különösen kitűnt úgy is mint kántor iskolázott hangjával, kiváló zenetudásával, gyermekékkarok alakításával és vezetésével, a népek megjavítását célzó üdvös munkálkodásával, úgy is mint tanító kitűnő pedagógiai érzésével, példás kötelességérzésével, utánozhatatlan fegyelmező képességével s más értékes tulajdonságaival, nemkülönben mindig sikeres és soha kudarcot nem valló vizsgálataival. Ezenkívül úgy a méhészetben, mint a kertészetben egyaránt elsőrangú képesség volt, ki nemcsak passzióból űzte e foglalkozást, hanem azokat fel is használta tanítói működésében. Vágósból 1895-ben Zetelakára került, de már csak tanítónak. Azóta itt működött. Hogy milyen áldásosan, azt megmondhatná az, aki őt ismerte, aki az ő keze alól került ki az életbe s aki mellette, vele együtt működött. Szerénysége dacára kiváló tulajdonait mégsem rejtette el, kartársai becsü-

lete és tisztelete őt az udvarhelymegyei róm. kath. tanítóegyesület alelnöki székébe ültette s így vezető egyéniség volt az udvarhelymegyei kath. népoktatás terén.

Nem állhatom meg, hogy egy érdekes epizódot el ne mondjak Petres Lajos életéből. A kir. tanfelügyelőség tollnoka iskolát látogatott Zetelakán. Sok ideje nem lévén, egyenesen a Petres Lajos osztályába, a harmadik osztályba ment. Eppen számtanóra volt. A tanfelügyelőségi tollnok azonban inkább a földrajzra volt kíváncsi s fölkerítte a tanítót, tartson a gyermeknek rövid földrajzi oktatást. Petres Lajos a kérésnek meg is felelt. Mikor az oktatásnak vége volt, mely teljes mértékben megnyerte a látogató tollnok tetszését, ez így szólott a mellette ülő esperes-plebánoshoz: „Mindig azt állítják, hogy nem lehet a földrajzból tartalmas és élvezetes oktatást adni a gyermekeknek. Az, amit halottam, fényesen rá cáfol ez állításra.”

Nem volna teljes a kép, ha ki nem emelném Petres Lajos meggyőződéstől átitott, buzgó katolikus hitéletét. E tekintetben igazán például szolgálhat minden kath. tanítónak. Mikor csak betegség által akadályoztatva nem volt, mindemmap szentmisét hallgatott. Imádságaiba belemerülve sokszor a második misének a végét is ott érte. Flavonként rendszeres gyónt és áldozott. A tanításon kívül az imádság volt legkedveltebb foglalkozása és legnagyobb bizalma. Buzgó tagja volt a külföldi hitbuzgalmi társulatoknak s tanítványait is bevonta azokba. Ha esti sétájában valaki véletlenül meglepte, csaknem mindig olvasót talált a kezében. Egyébként is egyházának mindig hű és engedelmis fia volt.

Ez volt Petres Lajos. Most már megérthetjük, miért veszteség távozása a magyar kath. tanügyre. Isten adjon méltó utódot a zetelakai kath. iskolának, Petres Lajos pedig a nemzet e kiérdemült, hű napszámását éltesse sokáig s tegye boldogokká számára a nyugalomnak csöndes napjait.

A gyulafehérvári 50.-ik gyalogezred.

Az orosz lengyelországi harctéren levő gyulafehérvári háziezred, a cs. és kir. 50.-ik gyalogezred ezredese: Simacek dr. Roska Miklós polgármesterhez — kinek édes öccse Roska Jakab 50. gyalogezredbeli zászlós az ivangorodi roham alkalmával hősi halált halt, — következő levelét intézte: „1915. augusztus 3.

A legnagyobb örömmel és lelkesültséggel van szerencsém tudatni, hogy szép ezredünk, Gyulafehérvár város házi ezrede I. év augusztus hó 1-én jó hírnevét újabb feledhetlen dicsőséggel öregbítette. Ezredünk az ellenséget Ivangorodtól délnyugatra, jóllehet ezen állásait már a háború kitörésekor kiépítették s minden kigondolható védművekkel felszerelték volt, példátlan hősiességgel keresztül vitt rohammal ezen állásából kiűzte. A délutáni órákban több mint 2000 sebesületlen foglyot ejtettünk, 8 nehéz s 16 kisebb méretű ágyút, 15 gépjegyet s nagyon sok hadiszert zsákmányoltunk. Reméljük,

hogy a közel jövőben helyőrségi városunk valamelyik terén felállíthatjuk e dicső nap emlékeit: egy zsákmányolt ágyút és gépjegyet. Lehetetlenség névszerint felsorolni a bátor hősieket, ezredünk minden egyes tagja hősiiesen viselkedett. A város s a megye, honnan ezredünk kiegészítődik büszke lehet hősi fiaira. Fogadja a város mélyen tisztelt közönsége szívélyes üdvözlétünket:

Simacek Károly ezredes, ezredparancsnok.

Ugyancsak Simacek ezredes Roska Jakab zászlós hősi halála alkalmával következő levelét intézte: Kedves öccse az augusztus 1-éi csatában a becsület mezején dicső halált halt. Emlékét ezredünk örök időnkig tiszteltben fogja megőrizni, mert mint bátor katona vitézül harcolt s hősiiesen halt meg. Fiatal hősiünk augusztus 2-án Kosjenitze város temetőjében katonai dísz mellett eltemtetett.

Ugy a magam, mint ezredem tisztí kara nevében fogadja őszinte részvéteinket. Őszinte tisztelettel Simacek Károly ezredes, ezredparancsnok.”

Schmidt századparancsnok azt írja: „Az ő szakasza volt egyike a legelsőb-eknek, kik az augusztus 1-i roham alkalmával az orosz állásokba behatoltak. Sajnos, hogy ezen igazi hősi magatartása által elért eredményeket nem érthette meg, mely magatartásának elismeréséül kitüntetésre előterjesztettem.”

Augusztus hó 5-én az 50-ik gyalogezred az ezredes vezetésével tisztelgett sírjánál, az ezredes beszédet tartott és a hősi halált halt Roska Jakabnak kiváló hősiességét a napi parancsban, mint az ezred egyik hős tagjának emlékét külön is kiemelte.

Magyar nők a békéért.

Irta: Perczelné Kozma Flóra.

Szinte megilletődéssel vesszük kezünkbe a tollat, midőn arról teszünk jelentést, hogy a mi magyar asszonyaink törekvése nem merül ki az ápolás és jótékonykodás másodrangú s csak a meglévő sebek kötöző munkájában, hanem öntudatra és felelősségerzetre ébredve, magán a baj gyökerén kíván kötelességtudóan dolgozni.

Tudvalevőleg a hágai nőkongresszusból kiölyögő nálunk is megalakult az Állandó Béke Magyar Bizottsága, melyhez bizalommal várjuk minden lelkiismeretes magyar asszony csatlakozását.

Bármennyire méltányoljuk azt az önfeláldozó szamaritánus munkát, melyet a főrangú világtól kezdve egész a legelső rétegekig végez ma — különféle alakban, minden igaz honleány, érezzük, hogy elkezdett az idő (igazán „most vagy soha”) a gyökeres és alapvető asszonyi munkára! A mi ápolásunk, sebkötésünk és jótékonykodásunk magában véve még egyetlen egy felebarátot sem ment meg a halál torkából és még kevésbé akadályozza meg a jövőendő vérfürdőjét.

Már pedig korunk egy legnagyobb humanistája és szónoka írásban és beszédben fanatikusan hirdeti, hogy a legjóhiszeműbb és legbuzgóbb munka sem igazán ember-

mentő cselekedet, ha egyuttal nem a fejlettebb jövőt szolgálja.

Ime ennek a rettenetes világháborúnak kellett jönnie, hogy megkínzott és összezúzott lelki asszonyaink tömegesen megérezzék ezen jövendőért folytatott komoly és célhozvezető munka hiányát az egész világon! Belátták, hogy imár a nagy, fele emberiséget képviselő női tábor nem nézheti passzív magatartással a világ vérben gázoló „haladás”-át, nem töltheti idejét pusztán házi dolgokkal vagy az emberiség nagy és égbe kiáltó sebeinek aprólékos kezelésével és iltózásával, hanem bármilyen vád, kigányolás vagy félreértés dacára is minden erejét és talentumát igazán a közjóért áldozza.

Hogy ezuttal csak a bennünket legérezékenyebben érintő meggondolatlan vádra feleljen: mi magyar asszonyok nem „hazafiatalanságból” kívánunk lelkiünk egész erejével, szívünk legmelegebb érzéseivel az emberiség egyetemes békéjéért dolgozni, hanem mert ösztönszerűen érezzük, hogy magyar hazánk is csak akkor lehet igazán nagy és igazi kultúrország, akkor várhatjuk reá Istennek megérdemelt áldását és igazságos ítéletét, ha áthatva a testvériség krisztusi gondolatától az egyetemes békéért való kultural-háborúra fordítja összes harci erejét.

Mikor mi ezt az egész emberiség boldogítására célzó ideális eszmét hirdetjük, melyet úgy szeretnek a felültesen gondolkodó emberek nemzetelens eszmének nevezni — akkor mi szent meggyőződéssel érezzük, hogy első sorban szeretett hazánk emelésén, sőt felmagasztolásán dolgozunk!

Vajon ki merné féltetni nemzetét legelső példaadónk: Jézus Krisztus minden embert boldogítani kívánó testvériségét hirdető tanaitól?! Ki merné bizalmatlanul hallgatni az evangélium szavait és félteni ettől a nemzeti érzést?!

S vajjon a mi békétörekvésünk nem evangéliumi program-e, mely csak újjá születést eredményezhet minden irányban?! Nyugott lelkiismerettel sőt jóleső áhitattal bontjuk ki tehát fehér zászlónkat, mely szimbolizálja az összes színek együttes voltát, vagyis a mi esetünkben minden nemzet érdekét.

Nem rég olvastam egyik ismert napilapunkban, hogy a magyar nemzet egy a nobilitás fogalmával!! Nos hát lehet-e nagyobb, nobilitás a világon, mint a testvérgyilkolás ellen irányuló köteles küzdelem! Magyar társadalmunkban való reudithetetlen hittel várjuk az Állandó Béke Magyar Bizottságához való tömeges és lelkes csatlakozást, e bizottság arra lesz hivatva, hogy a hatalmak között hivatalos békétárgyalások alkalmával 20 hivatalos képviselőt és 10 helyettesét küldjön a helyszínre, az egész világ asszonyainak ott tartandó kongresszusra — melynek feladata a békétárgyalásokat az — állandó béke érdekében befolyásolni.

Az Állandó Béke Magyar Bizottsága mult hó 30-án tartotta alakuló nagyülését Budapesten, a régi képviselőház termében. A gyűlés napirendjén a következő előadások szerepeltek: Kultura és Háború, gróf Teleki Sándorné. Miért kívánják a békét az asszonyok? Groák Ödönne (Nyiregyháza). Az anyák és a háború: Perczelné

Kozma Flóra. Hogy óvjuk a jövő nemzedéket?: Glücklich Vilma.

A bizottság tagja lehet minden nő és férfi, aki magáévá teszi e két alapvetet.

1.) A Nemzetek közötti mindennemű vitás kérdések jövőben békés eszközökkel intézendők el.

2.) A béke fentartásának egyik nélkülözhetetlen eszköze a nők választójoga.

Tagdíj gyanánt 10 fillértől kezdve bármely összeget elfogad a bizottság, melynek irodája Budapest V., Mária Valéria-utca 12. sz. alatt van.

Hadi Zászlószög.

In memoriam

1914—1915.

Az a titáni küzdelem, melyet Ausztria-Magyarország, hűség és nagy szövetségeseivel, Németországgal karöltve közel egy esztendeje—mondhatni— a fél világgal folytat, annyi babért font már a diadalmas szövetséges fegyverekre, hogy az már ma is méltán bámulatba ejti e világháborúban érdekelt és nem érdekelt népeket egyaránt. S ha majd fölkel a történelem napja s megvilágítja mindazt, amit ma szorongó ellenfeleink keserű és irigy hallgatással a homályba iparkodnak temetni, soha diaszteljes napokat még nem lűzött Cló a világtörténelemben.

S mikor kérdezzük, hogy mi az oka annak, hogy zászlóinkat győzelemlőgyőzelemler vizik katonáink, erre csak két feleletünk lehet. Az egyik az, hogy hadseregünk minden egyes tagja, a legelső vezetőtől a legutolsó katonáig tudja, hogy igazságos ügyért fogott fegyvert. Ez a tudat fokozza lelki és testi erejét, ez acélozza meg a karját s e miatt seprí el maga előtt, a részben haszonlesésből, részben öntudat nélkül harcba vitt ellenfeleink százezreit és millióit. De van még egy másik tudatos érzése, amely nem értékelendő kevesebbire amannál. Tudja, hogy miattal hős katonáink a harcerek vérázattal földjén száguldottak diadalról diadalra, itthon az apák és testvérek, a nemzet egész fegyvertelen zöme, szintén diadalmasan megvívta csatáját. Megvívta keze munkájával, takarékossga gyümölcseivel és amit elsősorban kellene említeni, lángoló hazaszeretetének áldozatkészségével. Tudja, hogy bármily veszedelem érje őt a harcmezőn, az itthonmaradottak nem feledkeznek meg gondoskodni róla s hozzátartozóiról.

Küna a harcmezőn a nemzet kardja, itthon pedig szíve győzhetetlen erővel sugározza be Szent István koronáját. Helyesen mondotta Magyarország miniszterelnöke egyik beszédében, hogy: „vajjon ennek a nemzetnek minden fia, ennek az országnak minden polgára, nem mutatja-e az áldozatkészség, a jótékonyág folytonos példáiban, hogy a háborúnak abban az irányban is meg van a maga buzdító, fel-emelő hatása, hogy a jótékonyág, a szeretet jóltevő nemtője áldásosabban működik most, mint a béke mindennapi foglalkozásai között?”

Valóban a háború megérteti az emberrel, hogy nem állhat minden egyes egyén ugyanazon a helyen, de bárhol áll is, szolgálhat és kell is szolgálnia a közös cél elérésére.

Ennek tudatában fordulunk újból a hazafias magyar társadalomhoz, hogy a jótékonyág gyakorlásának egy újabb forrását nyissuk meg számára.

Egy művészi kivitelű, bronzból készült Hadi Zászlószöveget hozunk forgalomba, amely díszes tokkal együtt darabonként 15 koronába kerül.

Azok a néma zászlók, melyek nem harctereken lobognak, hanem itthon maradva szimbolizálják az egyes erkölcsi testületeket, egyleteket, társulatokat, jogi személyeket stb., nem lehetnek el anélkül, hogy egy egységes jelvényvel a most folyamatban lévő nagy korszak emlékét meg ne örökösték.

Nem maradhat el e jelzés az egyházi zászlókról sem, amelyek a mennyei dicsőséget hirdetik, — hirdessék egyúttal vitéz hadseregeink földi dicsőségét is.

Hirdessék az igaz ügy diadalát, melyért küzdünk, díszeljen ott e szög minden zászlón az igazság győzelmének emlékére, megörökítésére annak, hogy Magyarország fennmaradásáért és egy újabb, dicsőteljesebb s talán boldogabb ezredév megalapozásáért folyik a küzdelem: In Memoriam 1914—1915.— mint e Hadi Zászlószög jeliséje mondja.

De nem fogják elmulasztani e jótékonyági vállalkozásunk támogatását bizonyára a hatóságok, vármegyék, városok, községek, iskolák és köztintezetek stb. stb. sem, melyek mindegyikének van legalább egy-egy zászlaja, mely ott lobog megfelelő helyén már most is, mikor megjön a messze harcterekről a dicső diadalnak híre és kigyulladnak az örömtűzek a legkisebb kunyhótól a királyi palotáig.

Sőt hogy azok se szoruljanak le a jótékonyág és újabb teréről, kik zászlókkal nem rendelkeznek (asztaltársaságok, bankok, pénzintézetek, magánosok stb.), gondoskodott az Országos Hadseregélyző Bizottság arról is, hogy a Hadi Zászlószög passe-partout-ban, vagy márványba illesztve, a falon mint dísz tárgy, esetleg elnöki asztalon, mint levélynemő, külön megrendelésre forgalomba hozathassék.

Az Országos Hadseregélyző Bizottság Jelvénysztyálya nem fog ismerni fáradságot, hogy a hazafias közönség szívéhez és a társadalom minden rejtékéhez hozzáférközzék,— meg vagyunk róla győződve, hogy viszont az itthonmaradottak lelkes és áldozatkész serege hű marad önmagához s nem zárja el nemes szívét e vállalkozásunk előtt, főleg akkor, midőn ez alkalommal egyesületekhez és más alakulatokhoz fordulunk, amelyeknek a hozandó áldozat bizonyára könnyebb, mint az eddig már amugyis erősen igénybe vett magán-személyeknek.

Legyen szabad még azt a kérelmet is az összes egyesületekhez és társulatokhoz inténnünk, hogy a Zászlószöveget, a mai nagy idők emlékére és mindenkinék épülésére egy hazafias ünnepély keretében zászlójukba beleilleszteni s az ünnepély napjáról osztályunkat értesíteni kegyeskedjenek.

Vitéz katonáink megérdemlik, sőt elvárhatják tőlünk, hogy a bennük élő erkölcsi erőket ezzel is fokozzuk, mert mint gróf Andrassy Gyula mondotta: „a világháborút erkölcsi tényezők fogják eldönteni, és az fog győzni, aki ügyének igazságában

és győzelmében erősebben és tovább tud hinni, aki erősebben tud akarni, és többet tud szenvedni.”

És minthogy a magyar szív eddig sem mutatkozott kevesebbnek a magyar karnál, s minthogy e viharból Szent István koronájának tündöklő sugarásában kell kikerülnie, minden kövén csillogjon ott nemzeti érvényesülésünk és haladásunk lényge, vérünkkel tegyük pirosabbá rubin-jait, a jótékonyág nemes tüzével pedig tegyük ragyogóbbá aranyát.

Eme biztos tudatban bocsátjuk ki felhívásunkat, és kérjük a nagyközönséget hogy ügyünket eddigi meleg szeretetével és áldozatkészségével felkarolni kegyeskedjék. Budapest, 1915.

Dr. Horányi Géza.

Miként lehet felhasználni, v. eladni az új termést?

(Kath. Népszövetség fontos füzeté).

(Az új terméstről szóló miniszteri rendelet magyarázata.)

Saját fogyasztásra mennyit lehet vásárolni?

A rendelet értelmében szeptember 15-ig a saját megyéje területén mindenki vásárolhat annyi kenyérnek valót, valamint a gazdasági szükségletre, amennyit a rendelet előír. És pedig:

1.) Ha az illető földmivelő, bányász, erdész, szóval mezőgazdasággal vagy őstermeléssel foglalkozó ember, akkor vásárolhat családjá számára fejenként és havonként 18 kilogrammot.

2.) Másfajta foglalkozású emberek, vagyis, kereskedők, ügyvédek, mérnökök, orvosok, tisztviselők, ipari munkások, szóval mindaz, aki nem őstermelő, vásárolhat fejenként és havonként 10 kilogr-t.

3.) Gazdasági szükségletre is vásárolhat a termelő, ha neki magának nem termelt elég. Vásárolhat annyit, a mennyit egyébként, ha neki termelt volna elegendő, a saját maga használatára és a gazdasági szükségletére megtarthatott volna.

4.) Vásárolhat a nem termelő is, ha állatokat tart, vagy olyan alkalmazottakat, akinek terménybeli járandóságát szokott adni. Vásárolhat annyit, amennyit az alkalmazottaknak és állatállományának szükségese.

Ipari célra és iparszerűen üzött huzalásra, vagy állattenyésztésre is lehet vásárolni, azonban hogy mennyit, azt egy későbbi kormányrendelet fogja külön megállapítani.

NESTLÉ-FÉLE

GYERMEKLISZT

Csecsemők és lábadozók legjobb tápláléka gyomor- és bélbetegségek után. Mindenkor kapható.

Próbadobozt és tanulságos orvosi könyvecskét a gyermek nevelésről teljesen díjtalanul küld a **Nestlé-féle gyermekliszt társaság, Wien I., Biberstrasse 18 e**

H I R E K.

— **A trónörökös pár** i. hó 7-én d. e. érkezett a fővárosba. Este hatalmasmértű fáklásmenetet rendezett a székesfőváros lakosága. 50—60 ezerre tehető a fáklásmenetben résztvevők száma.

Vasárnap reggel 9 órakor a fenséges pár Kegyelmes atyánk miséjét hallgatta végig a Zsigmond-kápolnában. Evangélium után rövid beszédet intézett püspök urunk a hájlatóságához, majd meg a trónörökös párhoz fordulva. Szt. István első királyunk jobbja előtt kérte őket, használják fel e látogatásukat arra is, hogy a magyart mindinkább megismerjék, hogy édes hazánkat mindjobban megszeressék.

Mise alatt P. Mocik énekára énekelt. Mise után a főherceg és neje fogadták a főpásztort s melegen biztosították őt is a magyar nemzet iránt érzett szeretetükről. Kegyelmes atyánk vasárnap délben hagyta el a fővárost, hogy az innsbrucki magyar katonákat meglátogassa s Brixen át egy-kétheti tartzkodásra Reichenhallba utazott. Az Ég áldása kísérféjé utján.

— **Kinevezés.** Boga István gyergyóalfalvi káplán Csíkszentdemokosra lelkésznek neveztetett ki.

— **Papnövendékek figyelmébe.** A papnevelőintézet előljárósága értesíti az intézet növendékeit, hogy megérkezésüket szeptember 7-én délutánra várja.

— **Möller István egyetemi tanár, városunkba** érkezett. A székesgyház alapjainak vizsgálatánál ráakadt a Szent István király által épített templom alapjaira. Ezzel ismét újabb bizonyítékot szolgáltatott történetíróink kezébe arra nézve, hogy az erdélyi püspökséget maga Szent István alapította.

— **A gyulafehérvári népbank r. t. köve-**tésre méltó és emellett hazafiás szívre való példáját adta igazi emberbaráti érzületének. Az igazgatóság elhatározta, hogy két gyulafehérvári és egy alsófehérmegyei hadiárvt, tehát összesen három gyereket 15 éves korukig az állami gyermek menhelyen elhelyez és azok neveltetési költségeit fedezi.

A híres Dézsi-Lukács perben azt mondotta Vázsonyi Vilmos, hogy „a bankok létüket és életüket talán kötik egy eszméhez, de az erszényükhöz soha”. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a gyulafehérvári népbank az erszényét is a hazafiás eszme szolgálatába állította és reméljük, hogy a szép példa még sok követőre fog találni és így a honmaradtak némiképen meg fogják hálalni a harctéren elesett hősök érettiünk hozott áldozatát. A jó Isten áldja meg a Népbank igazgatóságát és egész tisztviselői karát.

— **Nyugalmozott tanító,** jeles kántori oklevéllel szerény díjazás ellenében ajánlkozik kántori teendőik végzésére. **Cím:** Nyugdíjas Tanító, Disznajó u. p. Marosvécs.

— **Algyógyról írkák:** Aug. 6-án a firdőtulajdonos neje hozta a távirati hírt fel a telepre, hogy „Varsó elesett, Ivángorod a miénk.” Pár perc alatt mindenki tudta, mindenkinek megdobbant a szíve, örömpir gyűlt ki az arcokon s ragyogó szemekkel mondták tovább. Ez általános öröm közepette egy új hír terjedt el: 5 órakor hálá-

adó ünnepi vacsernye lesz, — épen első péntek lévén—Jézus legszentebb Szíve tiszteltetére.

Szétrebbenek e hirre a lányok mezei virágokat gyűjtieni, a hölgyek lázas sietséggel látnak a kápolna díszítéséhez s mintegy varázsütésre, gyönyörű virágcsokrok díszítik az oltárt. Kovács Lajos praelátus-kanonok rövid, de megható szavakban hívja fel a megjelent hazafiás közönséget, hogy egy szív— és lélekkel hálát adva a jó Istennek e nevezetes győzelemért, esdjük le áldását, segítségét továbbra is küzdő katonáinkra és adja meg mielőbb az áldást hozó, hön óhajtott békét. A szent Szív litániája és a Te Deum után Köhler Margit, Majland Mariska és Annus megkezdték a Hymnust, melyet aztán a jelenlevők együtt énekeltek.

Este a Hunyadi soron egy igen kedves jelenet játszódott le. A vendégek úgy 10 óra felé még künt időzött, egy-két asztalnál, mire egy hölgy kilép szobájából égő gyertyával; mint egy eszméről megragadva egy másik felvesz az asztalról két gyertyát s a folyosó parkányára helyezi e szavakkal: „Világítsunk a győzelem örömére!” Erre a mennyi gyertya a soron található mind előkerül, az asztalokról a virágok szintén és nagyszerű világítás mellett a három „csalogány” reázendit a Hymnusra, ezt követi a „Wacht am Rhein” s a szép tiszta csillagos éjszakában messze szállnak a hangok fel az Úr zsámolyáig, mint legszebb háladal. —

— **Csíkszentimrén** a rokkantak és hadi árvák gyámoltására többször gyűjtést rendeztek, a következő eredménnyel:

1.) Kőncz István ny. esp. plebános az eddig szétosztott ily célú 1200 drb. imakönyv és füzet után 117 K.-t; 2.) Bors István papnövendék gyűjtőívén: 120 család, illetőleg adakozóktól: összesen 99 K.-t; 3.) Bálint Imre tanítójelölt gyűjtőívén: 48 családtól összesen 238 K.-t. Továbbá a hitközségi hazai hadi célokra felajánlott egy régi 63 cm. átméretű és 47 cm. magas harangot.

— **Új kerületi titkár.** A kolozsvári ker. szociális egyesület az erd. róm. kath. szervezetek ügyének vezetésére kerületi titkárságot létesített és az új tisztséget Simon Károly úrra bízta. Simon Károly neve olvasóink előtt sem ismeretlen és csak örülni tudunk annak, hogy igazi vallásos meggyőződésű, lelkiismeretes munkájú és fáradhatlan tevékenységű férfi került arra a fontos helyre. Simon Károly készséggel ad felvilágosítást mindazoknak, kik szociális ügyekben kérdéseikkel őt felkeresik. A tudakozódó leveleket válaszbélyeg mellékelésével Kolozsvár, Wesselényi Miklós u. 5. sz. címre kell küldeni.

— **Képsorsolás.** Vita örnagyné ömeltósága egy képet festett a kaszinó-kórház sebesültjei javára. A képet a 112. sz. nyerte. Begyűlt 170 korona, mely összegért hálás köszönetét nyilvánítja a nevezett kórház vezetősége.

— **A radnai zárda új főnököt kap.** Priester Ágoston, a radnai Szent Ferenc-zárda főnöke legutóbbi 12 évi működése után távozik a radnai zárda éléről, homnan a július 28-án Gyöngyösön tartott tartomány-gyűlésen hozott határozat értelmében hasonló minőségben Mária-Gyűd-re helyezték át. Priester Ágoston páter

mint szerzetes 20 évnél hosszabb időt töltött Radnán. Egyénisége szinte összeforrott a zárardokok által fölkeresett hellyel. Fáradságot nem ismervé tevékenykedett a radnai zárda felvirágoztatásán. Nem kímélve erőt, időt, mindent megtett, hogy annak fényét emelje.

Tizenkét éves házfőnöksége alatt száz ezreket fordított a templom és a zárdaépület renoválására. A templom kifestése, új harangok beszerzése, új orgona felállítása, a torony kiépítése, új kálvária-képek, új lépcsőzet, új padok, új tetőzet, a zárda folyosóinak kikövezése, beüvegezése, legutóbb a két mellékkoltár Jézus és Mária szt. Szíve új festményei, mind az ő tevékenykedésének az eredményei. Fáradhatlan volt a gyűjtésben, utolérhetetlen takarékos gazdálkodásban.

Amihez fogott, minden sikerült, vaszorgalommal és kitartással azon volt, hogy amihez hozzá fogott, azt be is végezte. Mint szerzetes, igazi mintaképe volt a puritánságnak, a tisztaságnak, becsületnek. Önfegyelmzése szinte bámulatos volt. A legnagyobb betegség sem tartotta vissza kötelessége teljesítésétől. Megegett, hogy mise közben tudóvérése kiújult, de ő a szertartást a legnagyobb megerőltetés mellett bevégezte s utána összerogyva vitték cellájába.

Hívei s a zárardokok rajongásig szerették, valamennyi fájdalmas szívvel gondol a távozásra, ami rövidesen bekövetkezik. Priester páter,— mint azt az Aradi Közlöny meg is írta — tragikus véget ért Ferenc Ferdinánd trónörökös radnai tartzkodásáról és a kolostor eseményeiről érdekes feljegyzéseket tett. Utóda Páter Jászay Benevent, még fiatal szerzetes, ki a napokban megérkezik Radnára, hogy mint a kegyhely új főnöke annak vezetését átvegye.

Szerkesztői üzenetek.

— **A divat.** Igen élvezetes és aktuális téma. A mit mond az is általában megfelelő. Hanem épen a kidolgozás, a stílus még igen sok kívánni valót hagynak hátra. Épen ez az a tárgy, melynél a stílus finomsága a legiőbb követelmény. A játszi, szellemes csipkélődések, a választékos és izléses körülírások, a váratlan fordulatok és csattanós, de soha sem sértő szíjporkák igen nagy sikerrel alkalmazhatók e tárgyban. Olvassa el a kolozsvári Szent Imre-körnek 1910, vagy 11-ben megjelent Évkönyvében a divatról irt szellemes csevegést és igyekezzék annak mintájára átdolgozni ezt a munkát. Akkor nagy hatása lesz az olvasó közönségre is, mivel mindig könnyebb élőszóval sikert aratni, mint a holt betűvel. Az írásműveknek is meg van a divatja, és ez is nagyon szeszélyes. Végül a helyes írásra is nagyobb gondot kell fordítani. „Általában” csak egy „l”-lel irandó, Richelieu francia volt és máskor sem, de különösen most az elkeseredett világháborúban igazán nem szabad nevét nevezetesen Richliő-nek írni.

— **Nyugdíjas tanító.** Kérése szerint közöljük. Magán tudakozásaink sikertelenek voltak. Sok helyen most tanítani is kell.

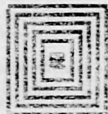
Pályázati hirdetés.

A székyfancsalí (Udvarhely megye) községi iskolánál üresedésben levő *tanítói állásra* pályázat hirdettetik. Jövedelme: lakás, polgári községtől évi 100 K., a többi államszegély. Kötelessége: a mindennapi és ismétlő iskolások tantitása, a faiskola kezelése, és a kepe jövedelméért — a róm. katolikus kántori teendőök végzése. *Határidő: 1915. szeptember 1. Iskolaszék.*

Megbízható kath. cég!

A pécsi országos kiállításon arany éremmel kitüntetve.

Ruzsinszky Béla
oltárépítő
PECS, Tábort-utca 4. sz.

11*12-26

Géperőre berendezett műintézetében olcsón készít bemutatót rajzok szerint oltárt, szószéket, padokat stb. Szállít teljes templomberendezést és elvállal régi oltár és szószék aranyozását és szobrok színezését.

TELEFON
SZÁM 16.

Schäser Ferenc, Gyulafehérvár.

TELEFON
16. SZÁM

Feltűnést keit a teljesen látható írásu eredeti amerikai

FOX-írógép

legújabb modellje.

Díjtalanul bárhol bemutatom.

ÍRÓGÉPKELLÉKEK: szénpapír, szallagok, írógéppapírok stb., különféle gyártmányuakat, eredeti gyári árban állandóan raktáron tartok.

Ügyvédeknek és hivataloknak részletfizetésre is szállítok.

FLEMMICH A. FIAI

sima és mintázott selyemszövetek meckanikai szövődéje

WIEN,

Alapított 1838.

GYÁR:

VI., Webgasse 43.

600 alkalmazott.

Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpitszövetek

minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

dús választékban, mindenféle és ó-keresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból a legolcsóbb árban történik

Miseruhák javítása elvállaltatik.

Költségajánlat díjmentes.

Az olasz háború előzményeiről.

Ára 40 fillér. — Bérmentve 45 fillér.

A Szerb kékkönyv.

A szerb kormány diplomáciai levelezése 1914. jun. — augusztusig.

Ára 60 fillér.

Bérmentve 65 fillér.

Háboru és szociálizmus

Tanulmányok a háboru szocialista és szociálpolitikai tényeiről és kérdéseiről.

Ára 80 fillér.

Bérmentve 85 fillér.

Harctéri térképek.

A katonai események az összes harctereken egy lapon tiszta éles rajzokban. Az állások be vannak rajzolva úgy hogy egy pillantásra a harc állását áttekinthetjük.

Megjelenik minden héten új kiadásban. — eddig 38 szám jelent meg. — **Ára egy térképnek 40 fillér.**

Ezen térképek terjesztését a bécsi Hadszegélyző hivatal vállalta és a tisztajövedelmet a harctéren elesettek árváinak és özvegyeinek segélyezésére fordítja.

Az eddig megjelent számok 1—38-ig valamint a következő számok is előfizetés ellenében kaphatók.

Előfizetési ára 10 térképre, egyenkénti megjelenés után bérmentes küldéssel Kor. 4-50 fillér.

Kaphatók: Schäser Ferenc könyv- és papír kereskedésében, Gyulafehérvárt.

☞ Most jelent meg!! ☜

AZ OLASZ HÁBORU ELŐZMÉNYEI

(VÖRÖSKÖNYV.)

Ezen könyv szenzációs leleplezéseket tartalmaz.

— Ára 1 Kor. 50 fill. —

Bérmentve postán 1 Kor. 70 fill.

SVEN HEDIN: EGY HARCBAN ÁLLÓ NEMZET.

Ez a könyv legmegkapóbb leírása a németiség háborújának. Sven Hedin hónapokig élt a német harctereken, szívesen látott vendége volt a német oszadnak, látta, hogy organizálják a stratégiai mozdulatokat s ott lehetett a hősi rohamoknál.

Hatalmas szenzáció ez a könyv, mert az egész világ számára először tárja fel a csodálatos Németországot a történelem legnagyobb háborújának hónapjai alatt. A nagy alaku, 176 oldalas kötet ára 1 korona, bérmentve 1 K. 10 f. beküldése ellenében.

DETLEV VON LILIENCRON: HÁBORUS NOVELLÁK.

Liliencron könyvének értékét és aktualitását mindennel jobban bizonyítja az a szenzációs siker, hogy a német kiadás ma már a 167-ik kiadásban forog közkezen. Szerző mint aktív katonatiszt végigharcolta a nagy német-Francia háborút. Sok hívatott kritikus szerint ezek a legszebb háborus elbeszélései a világirodalomnak. Csataképei megdöbbentően fenszékességek: magunk előtt látjuk a katonától szibongó harcot, a tábor, a menetelő sereget, a véres utkozeteket, az elkecseregett rohamot, egyesegek hőstetteit. A könyv bolti ára gyönyörű borítékban 3. K. bérmentve 3. K. 20. fillér.

Fehér Ármánd, a Nyugati harctérről.

Bolti ára 3 kor.

Bérmentve 3 kor. 20 fillér.

Faragó Zoltán, a Kárpáti harctérről.

Bolti ára 3 korona. Bérmentve 3 kor. 20 fillér.

Megerdemi a saját lelkünk, edes hazánk és szűz Mária!

ELMÉLKEDÉSEK

szűz Mária tiszteletére minden hónap első szombatján című füzet, mely 12 elmékedést tartalmaz.

A esimes kis könyvecske boldogemlékü X. Pius pápának 1912. jún. 13.-án kifejezett óhaja alapján s annak szellemében készült, hogy a *Jéus szentséges Szíve első péntekének* megfelelően a hónapok első szombatjának kegyeltes megünnepítését segítse elő edes hazánkban a magyar nép között is.

A jelen háborus idők különösen alkalmasak arra, hogy szűz Mária, — a Magyarok Nagyasszonya — tiszteletében buzgókodjunk s az ő közvetítésével a világot megváltó szent Fiától békét eszedeljük le szegény hazánk s benne magunk számára.

Gyakaroljuk, ismertessük és terjesszük szeplőtelen Anyánknak ezt az újabb formában megnyilvánuló s felmagasztosított szép tiszteletét; vegyünk tele kézzel és meleg szívvel a nekünk megküldött teljes búcsú kinészeiből a saját lelkünknek, a tisztítóúthoz szenvedőknek és Mária országának javára. — mondja a füzetke Előszava.

Ára példányonként — portóval — 23 fill., kötve 40 fillér.

Az elmékedések mellett imádságok is vannak a füzetben.

Ezzel kell tejesíteni az imádkozó elmékedéseket!

Kaphatók: a Püspöki Lyceumi könyvnyomda könyvkereskedésében
Gyulafehérvárt.

A plebániáknak és lelkészi hivataloknak
szükséges összes

Egyházi nyomtatványok

Gimnómással ellátott hivatalos levélborítékok (100 db. 1 K. 20 fillértől.)

Devocionális cikkek : : (rózsafüzérek, feszületek, szentképek stb.)
!!! **Jutányos árban** !!!

A Szent István Társulat összes kiadványait állandóan raktáron tartjuk és ugyanazon
árban árusítjuk mint a kiadó cég.

Irodai szükségletre mindennemű papírok és írószeresek általunk beszerezhetők.

Árjegyzéket, mintát valamint könyvnyomdai megrendeléseknél (művek nyomása) áraján-
lattal készséggel szolgálunk.

kaphatók a Püsp. Lyc. könyvnyom-
dájában Gyulafehérvárt.